

Kestävän tulevaisuuden indikaattorit lastenkulttuurikeskuksille

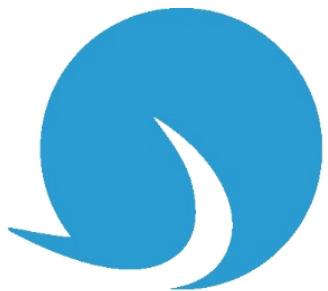
Lastenkulttuurifoorumi 17.11.2021

ERKKA LAININEN, OKKA-SÄÄTIÖ

OKKA
OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ

OKKA

OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ

www.okka-saatio.com

www.koulujaymparisto.fi

Toimipiste:

Akavatalo Itä-Pasilassa,
käyntiosoite Kellosilta 7

- Perustettu 1997 Ammattikasvatussäätiön ja Opetusalan koulutussäätiön yhdistyessä
- Taustayhteisöt:
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ
OAJ:n Ammatilliset Opettajat OAO
Lastentarhanopettajaliitto
- Toiminta-aloina koulutus, tutkimus, julkaisut, apurahat ja erillisprojektit
- Vastaa Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifioinnista

Kestävän tulevaisuuden indikaattoreiden pilotointi lastenkulttuurikeskuksissa, kevät 2021

Pilotointiin osallistuneet lastenkulttuurikeskukset

- Lastenkulttuurikeskus Rulla
- Lastenkulttuurikeskus Pessi
- Annantalo
- Sagalundin Lastenkulttuurikeskus
- Arkkitehtuuri- ja ympäristökoulu Lastu
- Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Villa Arttu

TARVITSEMME KULTTUURISTA MUUTOSTA

	TEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELINTASON PARANTAMINEN	JÄLKITEOLLINEN YHTEISKUNTA: ELÄMÄNLAADUN KOHENTAMINEN
Hyvinvointikäsite	materiaalinen, kulutuskeskeinen	henkinen, ihmissuhdekeskeinen
Ihmisen rooli yhteiskunnassa	kuluttaja, markkinaobjekti	aktiivinen kansalainen, subjekti, oman elämänsä tekijä
Elämän tarkoitus	elintaso, materiaallisen vaurauden maksimointi	elämänlaatu, arvokas ja merkitykselliseksi koettu elämä
Talouden toimintaperiaate	kilpailu, omistajien voittojen maksimointi	yhteistyö, yhteiskunnallisten epäkohtien korjaaminen
Luonnonvarat	lineaaritalous, kertakäyttöisyys	kiertotalous, jätettä ei ole
Energia	likainen energia	puhdas energia
Edistymisen mittaaminen	edistyminen on määrällistä, aineellista ja rajallista	edistyminen on laatuun liittyvää, aineetonta ja rajatonta
Salonen, A. (2019). Transformative responses to sustainability. In: Leal Filho W. (Ed.) Encyclopedia of Sustainability in Higher Education. Cham: Springer Salonen, A. & Joutsenvirta, M. (2018). Vauraus ja sivistys yltäkyläisyyden ajan jälkeen. Aikuiskasvatus 38(2), 84-101 Salonen, A. & Åhlberg, M. (2012). The Path towards Planetary Responsibility – Expanding the Domain of Human Responsibility Is a Fundamental Goal for Life-Long Learning in a High-Consumption Society. Journal of Sustainable Development, 5(8), 13-26.		

MILLAISTA OPPIMISTA TARVITAAN KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN TEKEMISESSÄ?

1) Toisintava lähestymistapa

Asioiden tekeminen
paremmin

TUOTTAVUUS

Järki

2) Ennakoiva lähestymistapa

Tehdään parempia
asioita

UUDET RATKAISUT

Järki + kokemus

3) Uudistava lähestymistapa

Uudistetaan ihmisen
maailmansuhdetta

**TARPEIDEN UUDELLEEN
MÄÄRITTELY**

*Järki + kokemus +
tunne, mielikuvitus*

Taide, kulttuuri ja uudistava oppiminen

*Kokemus, tunne,
mielikuvittelu ja intuitio
mahdollistavat uusien
tulkintojen ja merkitysten
rakentamisen, olemassa
olevan ylittämisen ja
toisenlaisten
tulevaisuuksien kuvittelun.*

OKKA

”Taide on värähtelyä, ilmeitä, eleitä, liikettä ja tunnetta, ja siitä ei synny tuotosta, johon palataan. Muistijälki jää itse taiteilijaan ja kokijaan. Yhteisön voima tulee näkyväksi ja kuulluksi jokaisella kerralla - musiikin tekeminen ryhmässä on aina enemmän kuin yksin.”

”Tanssi on perusmuodossaan kehon ja mielen kokonaisuuden synnyttämää taidetta. Tanssiva ihminen on läsnä koko kehossaan, vuorovaikutuksessa muiden tanssijoiden ja tanssitilan kanssa kaikkien käytössä olevien aistien kautta.”

”Kun taide tulee helposti ihmisten luo, syntyy mahdollisuus ajattelun virkistymiseen ja polveiluun. Siitä taas voi seurata ennalta arvaamatonta, joko rakentavaa tai purkavaa. Taiteen tekeminen johtaa aina yllätyksiin.”

Indikaattori	Olemassa olevaa toisintava	Tulevaisuutta ennakoiva	Yhteiskuntaa uudistava
TAIDE-KASVATUS	• Kestävyysasioihin liittyvä tieto osana taidekasvatusta	• Kokemuksellisen ympäristö-suhteen rakentaminen	• Uusien merkitysten synnyttäminen elämälle
	• Taiteen ja kulttuurin suhde kestävään kehitykseen	• Ihmisen suhde aikaan, paikkaan ja luontoon	• Vaihtoehtoisten tulevaisuuksien kuvittelu
	• Kestävät toimintatavat taiteen ja kulttuurin tekemisessä	• Kriittisen ja eettisen ajattelun vahvistaminen	• Ajattelua uudistava taide ja kulttuuri ihmisten luokse
TOIMINTA-KULTTUURI	• Ympäristövastuullisuus tavoitteina ja ohjeina	• Ympäristövastuullisuus kaikessa toiminnassa	• Sidosryhmien ympäristö-vastuullisuuden edistäminen
	• Terveys ja turvallisuus hyvinvoinnin perustana	• Vuorovaikutus, osallisuus ja yhteisöllisyys	• Myötätunto, ihmisten saama arvo ja tunnustus
	• Johto määrittelee yhteisön toimintakulttuurin	• Yhteisö rakentaa keskuksen toimintakulttuuria	• Keskus osallistaa sidosryhmiä toimintansa suunnitteluun
JOHTAMINEN	• Ohjaajana talous ja nykyisen toiminnan tuottavuus	• Suuntaajana ennakointi ja uudistuminen	• Päämääränä kestävä tulevaisuuden rakentaminen
	• Johdon asettamat tavoitteet ja tehtävät	• Yhdessä rakennetut tavoitteet ja itseohjautuvuus	• Toimintaa ohjaavat yhteiset arvot ja visiot
	• Toiminta rakentuu yksilöiden osaamiselle	• Moninainen oppiva yhteisö tärkeimpänä voimavarana	• Verkostot oppimisen ja uudistumisen resurssina

TAIDEKASVATUS

UUDISTAVA

Ajattelua uudistava
taide ja kulttuuri
ihmisten luokse

Uusien
merkitysten
synnyttäminen

Vaihtoehtoisten
tulevaisuuksien
kuvittelu

TUNTEET JA MIELIKUVITUS

TOISINTAVA

Taide ja kulttuuri
kestävän tulevaisuuden
rakentajina

Kestävät
toimintatavat
taiteen ja kulttuurin
tekemisessä

Tietoisuus kestävyys-
kysymyksistä

TIETO JA TAIDOT

ENNAKOIVA

Kokemuksellisen
ympäristösuhteen
rakentaminen

Kriittisen ja
eettisen ajattelun
vahvistaminen

Ihmisen suhde
aikaan, paikkaan
ja luontoon

KOKEMUS JA REFLEKTIO

OKKA

TOIMINTA- KULTTUURI

HYVINVOINTI

OSALLISUUS

YMPÄRISTÖVASTUU

UUDISTAVA

Myötätunto,
ihmisten saama
arvo ja tunnustus

Sidosryhmien
osallistaminen
toiminnan
suunnitteluun

Vaikuttaminen
sidosryhmien
ympäristö-
vastuullisuuteen

TOISINTAVA

Terveys ja
turvallisuus
hyvinvoinnin
perustana

Johto määrittelee
yhteisön
toimintakulttuurin

Ympäristö-
vastuullisuus
tavoitteina ja
ohjeina

ENNAKOIVA

Vuorovaikutus,
osallisuus ja
yhteisöllisyys

Yhteisö rakentaa
toimintakulttuuria

Ympäristövastuu
ja eettisyys
toteutuvina
toiminnassa

OKKA

JOHTAMINEN

JOHTAMISEN KEINOT

TULEVAISUUSORIENTAATIO

OSAAMISEN RESURSSIT

UUDISTAVA

Toimintaa
ohjaavat yhteiset
arvot ja visiot

Päämääränä
kestävän
tulevaisuuden
rakentaminen

Verkostot
oppimisen ja
uudistumisen
resurssina

TOISINTAVA

Johdon
asettamet
tavoitteet
ja tehtävät

Keskiössä talous
ja nykyisen
toiminnan
tuottavuus

Toiminta
rakentuu
yksilöiden
osaamiselle

ENNAKOIVA

Yhdessä asetetut
tavoitteet ja
itseohjautuvuus

Suuntaajana
ennakointi ja
uudistuminen

Moninainen
oppiva yhteisö
tärkeimpänä
voimavarana

Indikaattorikysely

- Taidekasvattajat ja hallintohenkilöstö
- Opetus, toimintakulttuuri ja johtaminen

Miten laajasti seuraavat tavoitteet toteutuvat omassa taidekasvatustyössäsi (valitse vaihtoehto)?

1 = ei lainkaan, 2 = jossain määrin, 3 = melko laajasti, 4 = hyvin laajasti, EOS = En osaa sanoa

	1	2	3	4	EOS
1. Vahvistamme tietoisuutta ympäristöön ja hyvinvointiin liittyvistä kestävyyskysymyksistä	☐	☐	☐	☐	☐
2. Pohdimme taiteen ja kulttuurin merkitystä ihmisen kasvulle ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiselle	☐	☐	☐	☐	☐
3. Harjoittelemmme välineiden ja materiaalien säästävää käyttöä ja ehkäisemme jätteen syntymistä	☐	☐	☐	☐	☐
4. Rakennamme kokemuksellista ja moniaistillista suhdetta luontoon ja ympäristöön	☐	☐	☐	☐	☐
5. Tutkimme taiteen ja kulttuurin keinoin ihmisen suhdetta aikaan, paikkaan ja luontoon	☐	☐	☐	☐	☐
6. Arvioimme kriittisesti kestävyyskysymyksiä ja pohdimme niihin liittyviä eettisiä valintoja	☐	☐	☐	☐	☐
7. Synnyttämme taiteen, kulttuurin ja yhteisöllisyyden kautta elämää kannattelevia merkityksiä	☐	☐	☐	☐	☐
8. Kuvittelemme yhdessä vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja teemme niitä näkyviksi taiteen ja kulttuurin keinoin	☐	☐	☐	☐	☐
9. Teemme kulttuurista muutosta viemällä ajattelua uudistavaa taidetta ja kulttuuria ihmisten luokse	☐	☐	☐	☐	☐

Kerro lyhyesti mielestäsi kolme parasta esimerkkiä, jotka liittyvät yllä esitettyjen tavoitteiden toteutukseen omassa taidekasvatustyössäsi.

OKKA

OPETUS

taidekasvattajat vs. hallinto

TOISINTAVA

TOISINTAVA	KESKIARVO	
	VST	HALL
1. Lisäämme tietoa luonnosta, yhteiskunnasta ja kestävän kehityksen kysymyksistä	2,28	3,07
2. Pohdimme vaikuttamisen mahdollisuuksia ilmastomuutokseen ja muihin kestävyyskysymyksiin	1,84	2,54
3. Harjoittelemme kestäviä toimintatapoja opetuksen yhteydessä	2,14	2,79

Tiedot ja taidot

Miten laajasti seuraavat tavoitteet toteutuvat omassa opetuksessasi?

- 1 = ei lainkaan
- 2 = jossain määrin
- 3 = melko laajasti
- 4 = hyvin laajasti

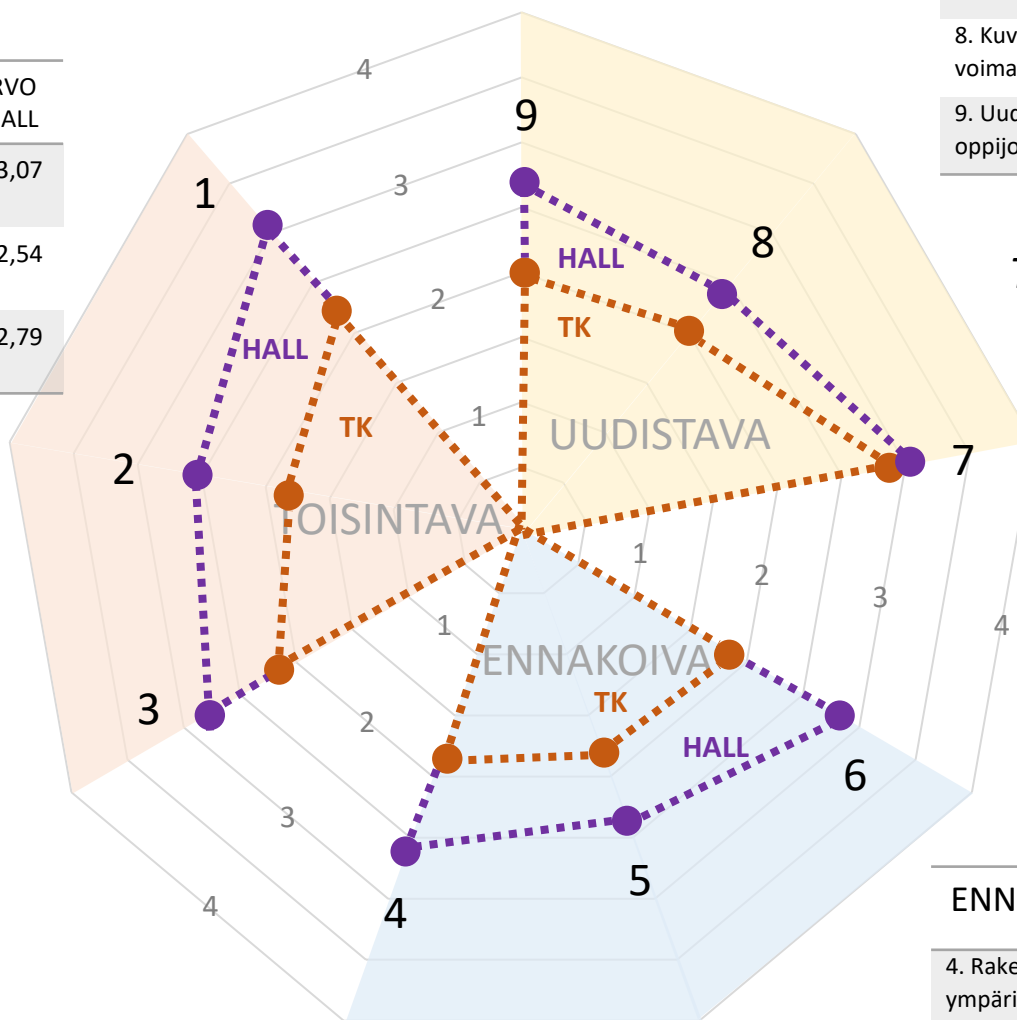
UUDISTAVA

UUDISTAVA	KESKIVARVO	
	VST	HALL
7. Jaamme tunteita ja kokemuksia ja tunnistamme merkityksellisen elämän lähteitä	2,91	3,08
8. Kuvittelemme vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja voimaannumme tekemään niitä todeksi	2,00	2,42
9. Uudistamme ympäröivää yhteiskuntaa yhdessä oppijoiden ja kumppaneiden kanssa	2,03	2,67

Tunteet ja mielikuvitus

HALL = hallintohenkilöstö

TK = taidekasvattajat

Kokemus ja reflektio

ENNAKOIVA

ENNAKOIVA	KESKIVARVO	
	VST	HALL
4. Rakennamme kokemuksellista suhdetta luontoon ja ympäristöön	1,85	2,62
5. Tarkastelemme ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta tai paikallisen ja globaalin välisiä kytkentöjä	1,80	2,45
6. Arvioimme kriittisesti kestävyyskysymyksiä ja pohdimme niihin liittyviä eettisiä valintoja	1,93	2,82

Pilotoinnin palautetta

”Kiitos, erinomainen kysely.
Tämä on upea mahdollisuus ja
huipputyötä taustalla.”

”Oma arviointikeskustelumme
oli hyvä, antoisa ja ajatuksia
herättävä.”

”Arviointikeskustelu tuntui
ensimmäistä kertaa aidosti
monialaiselta asiantuntija-
kehittämiseltä, jota talossa olisi
mahdollista tehdä enemmänkin.”

”Oikein odotan, että pääsemme
tarkastelemaan vastauksiamme yhdessä ja
keskustelemaan niistä ja siitä, miten
voisimme parantaa toimintaamme.”

”Tällaisen kyselyn kautta on
potentiaalia nähdä kehittämiskohtia.
Oli erittäin mielenkiintoista päätellä ja
vetää yhteen asioita tulosten takana.”

”Kaikkiaan löysimme useita
kehityskohteita, joita varmasti lähdemme
ajamaan eteenpäin. Kestävän kehityksen
pedagoginen ajattelu etenee nyt
merkityksellisiin asioihin.”

Seuraavat askeleet

- Lastenkulttuurikeskusten indikaattorit ja arviointityökalut viedään kestävän kehityksen sertifiointin verkkosivulle (www.koulujaymparisto.fi).
- Työkalut ovat vapaasti kaikkien lastenkulttuurikeskusten käytössä oman toiminnan arviointiin ja kehittämiseen.
- OKKA-säätiön hallitus vahvistaa indikaattorit käyttöön lastenkulttuurikeskusten kestävän kehityksen sertifiointissa (joulukuu 2021 tai tammi-helmikuu 2022).
- OKKA-säätiö antaa ohjausta indikaattoreiden käytössä sertifikaatin hakemiseen.
- Sertifiointi tapahtuu lastenkulttuurikeskuksessa toteuttavan ulkoisen auditoinnin perusteella.
- Sertifikaatin hakeminen on maksutonta, mutta lastenkulttuurikeskus maksaa auditoijalle palkkion ja mahdolliset matkakulut.

Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi

Erkka Laininen

OKKA-säätiö

Rautatieläisenkatu 6 A

00520 Helsinki

erkka.laininen@okka-saatio.com

puh. 050 3729 195

<http://koulujaymparisto.fi/>

OKKA
OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ